

Az élethez való jogunk emberi létünkéből fakad

A „veleszületett” megfogalmazás helyett „immanens” jog az élethez való jog

Az ember fogantatásától kezdve ember. Igaz ez az „embergyerekekre” is: az emberi élet a fogantatással kezdődik, „a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg”¹. A gyermek jogairól szóló egyezmény eredeti szövegében tükröződik is ez a védelem, míg a hivatalos magyar fordításban „immanens”, „emberi létéből fakadó”, „természetes” megfogalmazás helyett a születéshez köti a szöveg ezt az emberi valóságot:

„States Parties recognize that every child has the inherent right to life.” (CRC, Article 6.)²

„Az Egyezményben részes államok elismerik, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az életre.” (Gyermek jogairól szóló egyezmény, 6. cikk)³

Korábban Lábady Tamás alkotmánybíró is írt a témában, melyben egyértelművé teszi, hogy a születéssel nem változik az ember emberi volta:

„Az emberfejlődés a fogantatástól kezdve kontinuos, az nem tagolódik szubhumán és humán fázisokra. A genetikusan meghatározott »ember« ismérv eszerint éppúgy magába foglalja a születés előtti (magzati) létet mint az egységes, megbonthatatlan biológiai folyamat integráns részét, miként a születéstől a halálig ívelő létezés dimenzióját. A magzat tehát biológiailag ember, és nem dolog, nem tárgy; genetikailag befejeződött egyén: individuum; az egyedi emberi élet pedig a fogantatás és a biológiai halál közötti egységes folyamat. A születés előtti (a méhen belüli és kívüli) magzati életnek azért nincs (nem lehet) külön jogi státusza, mert a biológiai kontinuitáshoz képest a születés mesterséges, ugyanakkor önkényes normatív határvonal. ... Ha a jog különböztethetne az emberi élet születés utáni és előtti fázisai között, sőt ez utóbbin belül esetleg tovább artikulálhatna például aszerint, hogy képes-e már a magzat a méhen kívüli életre vagy sem, illetőleg aszerint, hogy a magzat milyen távol vagy közel van a születéshez, genetikailag egészséges-e, vagy károsodott stb., akkor – elvben – ugyanezt a normatív megkülönböztetést – akár azonos szempontú ismérvek alapján is (csecsemő életképessége, születés utáni időhatár tűzése, életminősége, tudati, egészségi állapota stb.) – a már megszületett ember vonatkozásában is megtehetné. Ez pedig apartheid normatív ember-fogalom kialakításához vezetne.”⁴

1 Magyarország Alaptörvénye II. cikk. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv>

2 1991. évi LXIV. törvény angol szövege <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100064.tv>

3 1991. évi LXIV. törvény magyar szövege <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100064.tv>

4 Hámori Antal: Beszéd Lábady Tamás tiszteletére

http://epa.oszk.hu/02400/02445/00038/pdf/EPA02445_ias_2015_04_09.pdf

és az alkotmánybíró különvéleménye:

Tovább elemzi a kérdést és a szóhasználatot Frivaldszky János *Az emberi személy alkotmányos fogalma felé* című írásában:

„Az élethez való joghoz, de – nézetünk szerint – a jogalanyisághoz is szükségképpen hozzátartozó „veleszületett” fogalma pedig a helyes értelmezés szerint azt jelenti, hogy nem a társadalom vagy a politikai hatalom adja meg a jogalanyiságot, még kevésbé az élethez való jogot, hanem azok – az ember méltóságával együtt – az emberi természet immanens részei, annak ontológiájából fakadó jogok, s így azokat a jogalkotó, illetve az egyezményt aláíró államok érvényükben csak elismerik, deklarálják. A ‘veleszületett’ ily módon nyilvánvalóan ‘immanens’, ‘természetes’, az ‘emberi lényeghez tartozót’, s nem pedig ‘születés révén keletkezőt’ jelent.”⁵

A fenteik alapján úgy gondoljuk, hogy szükséges a fordítás javítása annak érdekében, hogy az eredeti szöveget tükrözze, továbbá egyértelművé tegye: az ember fogantatásától kezdve ember.

Frivaldszky Edit
igazgató

Emberi Méltóság Központ
www.meltosag.hu

Kiadva 2019. november 20-án, a Gyermek jogairól szóló egyezmény elfogadásának 30. évfordulóján

<http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/DAE998E2349BE7D2C1257ADA005258A0?OpenDocument>

5 Frivaldszky János: Az emberi személy alkotmányos fogalma felé
<https://jak.ppke.hu/uploads/articles/16324/file/Frivaldszky.%20Az%20emberi%20szem%20%C3%A9ly%20alkotm%C3%A1nyos%20fogalma%20fel%C3%A9.pdf>